

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת אמור

תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 290)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:39	20:01	18:46	ירושלים:
20:37	20:04	19:03	תל אביב:
20:40	20:04	18:57	חיפה:
20:38	20:02	19:03	באר שבע:

שיעורי הרב אליהו בר חן

**בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה**

פרשת אמור התשפ"ג

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם"

א. "וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם, וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ, וְהִבֵּאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן. וְהִנִּיף אֶת הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה, לְרִצְנֹכְכֶם, מִמַּחֲרַת הַשֶּׁבֶת וְנִיפְנוּ הַכֹּהֵן. וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הָעֹמֶר, כְּבֶשֶׂת תְּמִים בֶּן שָׁנָתוֹ לָעֵלָה, לַיהוָה. וּמִנְחָתוֹ, שְׁנֵי עֶשְׂרִינָיִם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן, אֲשֶׁה לַיהוָה רִיחַ נִיחֹחַ, וְנִסְכָּה יַיִן רְבִיעִית הַהַיּוֹ. וְלֶחֶם וְקִלִּי וְכֶרֶמֶל, לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, עַד הִבֵּאתֶם אֶת קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם, חֲקֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם, בְּכֹל מִשְׁבְּתֵיכֶם. וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשֶּׁבֶת, מִיּוֹם הִבֵּאתֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה, שִׁבְעַת שָׁבֻתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. עַד מַמְחֲרַת הַשֶּׁבֶת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם, וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה. מִמּוֹשְׁבַתֵיכֶם, תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה, שְׁתֵּים, שְׁנֵי עֶשְׂרִינָיִם, סֹלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תִּאֲפִינָה,, בַּפּוּרִים לַיהוָה. וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה, וּפֶר בֶּן בָּקָר אֶחָד וְאֵילִם שְׁנַיִם, יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה, וּמִנְחָתָם וְנִסְפִיָּהֶם אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה. וַעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת, וּשְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה, לְזִבַח שְׁלָמִים. וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֶתְּכֶם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה, עַל שְׁנֵי כְבָשִׂים, קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לִכְהֵן. וּקְרַאתֶם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם, כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ, חֲקֵת עוֹלָם בְּכֹל מוֹשְׁבַתֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם. וּבִקְצַרְכֶם אֶת קְצִיר אֲרֻצְכֶם, לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ בְּקִצְרֶךָ, וְלָקַט קְצִירֶךָ לֹא תִלְקַט, לְעֵנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֶתְּכֶם, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם", (ויקרא, כג', ט' - כב').

ב. על הפסוק ¹, "וְהִנִּיף אֶת הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה, לְרִצְנֹכְכֶם, מִמַּחֲרַת הַשֶּׁבֶת וְנִיפְנוּ הַכֹּהֵן", כתב ² הגה"ק רבי יעקב צבי מְקַלְנֶבוּרֵג זִיע"א:

¹ ויקרא, כג' - יא'.

² בספרו "הכתב והקבלה".

א. מטרת הנפת קרבן העומר, היא, בכדי להורות שהכל ממנו יתברך והכל שלו,

ולפיכך, אנו צריכים לשמוע בקולו.

וזה לשון קודשו:

"מִעֲלָה וּמוֹרִיד, מוֹלִיד וּמְבִיא, לָאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

וְאָמְרוּ הַמַּחְבְּרִים, לְפִי שֶׁאֵין דְּבַר מְרִים לֵב בְּנֵי אָדָם וּמְחַטֵּיָאם כְּשֶׁפַע רַב טוֹב,

כְּמֵאמַר ³, 'וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֹט', לְאֵמֹר ⁴, 'כִּחֲזִי וְעֲצָם יָדָי עָשָׂה לִי אֶת הַחִיל הַזֶּה',

וּלְמַעַן דַּעַת, כִּי לֵה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ פִּירוֹת וּפִירֵי פִירוֹת,

וְכִטַּח הָאָדָם בְּסֵם אֵין, כִּי הַכֹּל הֵבֵל.

לְכֹן, צִוּוּהוּ, טֵרֵם יֵהֵנוּ מִתְּנוּבַת הַשְּׂדֵה וְטֵרֵם יִטְעֵמוּ מִלַּחֵם קִלִּי וְכֵרֵמֶל, יִבִּיאוּ

מִרְאֲשִׁית הַקִּצִּיר אֶל הַכֹּהֵן,

לְהוֹרוֹת בְּזֵה, כִּי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ הַכֹּל.

וַיִּנְפְּוּהוּ לְדֵי רוּחוֹת הָעוֹלָם, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה,

לְהוֹרוֹת, כִּי כֻלּוֹת הָעוֹלָם שְׁלוֹ יִתְבָּרֵךְ,

הוּא הָאֲדוֹן הַמִּשְׁפִּיעַ לָנוּ כֹּל טוֹב, לְמִלְאוֹת הַגְּרִנוֹת בֵּר וְאַסְמִיו שֶׁבַע,

וְאַנְחָנוּ עֲבָדָיו, צְרִיכִים לְשִׁמּוֹעַ תְּמִיד בְּקוֹלוֹ. וְדַבְרֵיהֶם נְכוֹנִים עַל דֶּרֶךְ הַפֶּשֶׁט."

ב. טעם הדבר, שהמנחה נקראת בשם "עומר", על שם המידה ⁵, ולא על שם

הכלי כשאר המנחות ⁶,

³ דברים, לב' - טו'.

⁴ דברים, ח' - יז'.

⁵ וכמאמר הכתוב (שמות, טז' - לו'): "וְהָעֹמֶר עֲשֵׂרִית הָאֵיפָה הוּא."

⁶ וכגון:

מנחת מאפה תנור, מנחת מרחשת.

הוא, בכדי לרמז על ההשתעבדות שאנו צריכים להשתעבד לפניו יתברך.

וזה לשון קודשו:

"ומזה, יפתח לנו שער בינה, לדעת טעם שקראה התורה מנחה זו בשם עומר, שהוא על שם המידה ...

אחרי שתכלית המְכַוֵּן בתנופת מנחה זו, להתבונן בינה, שלא ניחס שפע הטובות הזמניות אל ההנהגה הטבעית, רק אל ההנהגה העליונה יתברך, היא אשר הכין לפנינו כל טובות זמניות, להיותנו מוכנים לפניו לעבודתו.

הנה, אל כוונת ההשתעבדות למצותיו, קְרָאָה מנחה זו בשם עומר, שנכלל בו גם כן לשון ההשתעבדות, מן ⁷ 'וְהִתְעַבְדוּ בּוֹ וּמְכָרוּ', שפירושו, עניין תשמיש העבודה,

שאנו מודים בעומר התנופה, שהצלחות הזמניות אינם לתכלית עצמותן, כי אם להיותן אמצעים המביאים אל תכלית האמיתי, להחזיק את ידינו, להיות פנויים לעבודת ה'."

ג. **טעם הדבר, שגם בזמן הזה שאין לנו בית המקדש, אנחנו סופרים ספירת העומר, ואף מברכים על כך,**

הוא, מחמת שהימים הללו הם ימי השתעבדות לפניו יתברך, והספירה, מלמדת על איכות העניין.

וזה לשון קודשו:

"וּבְחִנְתָּ וּתְדַע מִזֶּה, גם כן המְכַוֵּן בעניין ספירת העומר ... לפי המבואר במה שכתבתי ... כי כל הימים שמפסח ועד עצרת, הם באמת ימי הכנת ההשתעבדות,

להיות מוכשר וראוי, אל ההשתעבדות האמיתי, והוא יום מתן תורה,

אשר לתכליתו היתה היציאה ממצרים, כמו שנאמר ⁸, 'בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה'.

⁷ דברים, כד' - ז'.

והימים האלה, נקראו ימי העומר, יְרָצָה ימי השתעבדות,
ונצטוינו על ספירת יום יום, מימי הכנת השתעבדותנו זו, והוא הנקרא ספירת
העומר.

ואין הַמְכַנֵּן בזה, לידע כמות הימים לבד ... כמה וכמה ימים עברו.

אבל, עיקר מְכַנְנוֹ, ההשגחה והעיון על איכות הימים,

כעניין ⁹, 'כִּי עֲתָה צָעְדִי תִסְפֹּר', 'וְכָל צָעְדֵי יִסְפֹּר' ¹⁰,

שאינן עניינם לדעת כמות מצעדי רגליו.

אבל, עניין השגחה ועיון על איכות צְעָדֵי וְהִנְהָגוֹתֵי."

ד. **טעם הדבר, שסדר ספירת העומר, הוא כמה ימים עברו, ולא כמה ימים
נשארו,**

הוא, בכדי להורות, על מניין הימים בהם הצלחנו להשתעבד לפניו יתברך.

וזה לשון קודשו:

"וְהַמְכַנֵּן האמיתי, במילות 'ספירת העומר',

השגחה ושימת עין, על איכות השתעבדותנו אליו יתברך,

להכין לבבינו, להתקדש ולהיטהר יום יום בימים האלה ...

ובאומרינו, 'היום כך וכך בעומר', הַמְכַנֵּן בו הוראת שמחת תודה - במה שעברו

עלינו כמות ימים אלה, אשר השתעבדנו בהם תְּאֻוֹת ומחשבות לבבינו לעבודתו

יתברך,

אם הוצאת דברים על התקווה והתוחלת שבנפשינו, וההסכמה על להבא, עד בואנו

אל העבודה התכליתית שהוא יום מתן תורה."

ה. **טעם הדבר, שבימי הפסח, אנו נזהרים ביותר מכל ענייני חמץ,**

⁸ שמות, ג' - יב'.

⁹ איוב, יד' - טז'.

¹⁰ איוב, לא' - ד'.

הוא, מחמת מה שהוא מרמז על היצר הרע.

וזה לשון קודשו:

"וּבְחִנְתָּ וּתְדַע, כִּי בִשְׂמִירַת הַמְצוּוֹת בִּימֵי הַפֶּסַח, מִכֹּל מִיַּנִּי הַפֶּסֶד שְׁאֹר וְחֹמֶץ, הִיא הוֹרָאָה, לְמָה שְׂיֵאֹת לְאָדָם עֲצֻמוֹ.

כִּי הַלְשׁוֹנוֹת הַלְלוּ, כִּבְר גִּילוּ חִז"ל עֲלֵיהֶם, בְּאוֹמְרָם ¹¹, 'שְׁאֹר שְׁבַעֲיִסָּה מֵעַכְבִּי', גַּם הַכְּתוּב אוֹמֵר, 'אֲשֶׁרוּ חֲמוּץ' ¹², 'מִעֵגֶל וְחֹמֶץ' ¹³, 'כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי' ¹⁴.

יִרְמוֹז, לְהַרְחִיק שְׁאֹר, הַתְּכוּנוֹת הַרְעוֹת אֲשֶׁר בִּנְפֶשׁ הַהֲזֹנָה,

וְחֲמוּץ הַדְּעוֹת, אֲשֶׁר בִּנְפֶשׁ הַמְּדַבֶּרֶת,

וּמְחַמֵּצַת הַמַּעֲשִׂים, אֲשֶׁר בַּחַיּוֹנִית".

ו. טַעַם הַדְּבַר, שִׁיּוֹם הַפֶּסַח נִקְרָא בְּשֵׁם "שְׁבַת", וְכַמֵּאֹמֵר הַכְּתוּב ¹⁵,
"מִמְחֶרֶת הַשְּׁבַת",

הוא, מִלְשׁוֹן "הַשְּׁבַתָּה", וְהֵינּוּ, הַשְּׁבַתָּה הַתְּאוּוֹת וְהַיֵּצֵר הַרַע.

וזה לשון קודשו:

"אֲשֶׁר גַּם מִטַּעַם זֶה, יִקְרָאוּ יְמֵי הַפֶּסַח בְּשֵׁם שְׁבַת, עַל שֵׁם הַשְּׁבַתָּה הַחֲמֵץ הַגֶּשְׁמִי וְהַרְחוּנִי".

ז. טַעַם הַדְּבַר, שִׁשְׁפִּירַת הַיָּמִים, מִתְחִילָה רַק לְאַחַר יוֹם הַפֶּסַח, וְלֹא בְיוֹם הַפֶּסַח עֲצֻמוֹ,

הוא, מִחֲמַת שִׁיּוֹם הַפֶּסַח עֲצֻמוֹ, אֵינּוּ זָקוּק לְכַךְ, בְּאֲשֶׁר אוֹכְלִים בּוֹ מִצָּה, הַמְּרַמֶּזֶת עַל טְהוֹרַת הַמַּחֲשָׁבָה.

¹¹ ברכות, יז' ע"א.

¹² ישעיה, א' - יז'.

¹³ תהילים, עא' - ד'.

¹⁴ תהילים, עג' - כא'.

¹⁵ ויקרא, כג' - יא'.

וזה לשון קודשו:

"ולכן אמרה תורה¹⁶, 'ממקרת השבת יניפנו',

רצונו לומר, יום שני של שבת זו (והוא ט"ז בניסן), בו תהיה ההנפה והתחלת ספירת שבע השבתות,

כי ביום ראשון של פסח, שבו חיוב אכילת מצה, אין צריך אל הספירה.

רצונו לומר, אין צריך גילוי דעת השתעבדותינו אליו יתברך בפה,

כי מעשה אכילת המצה, יוכיח כבר על מחשבת טהרתנו לעבודתו יתברך,

ולא תתחיל הספירה, רק מיום שבו אכילת המצה רשות".

ג. ¹⁷ במסכת אבות¹⁸, שנינו משמו של רבי אלעזר בן עזריה:

"אם אין תורה, אין דרך ארץ.

אם אין דרך ארץ, אין תורה."

ובביאור משנה זו, כתב ה"תוספות יום טוב" זיע"א:

"לא בא התנא לומר על קדימה ואיחור, שצריך שיקדם האחד לחבירו,

שאם אתה אומר כן, אין גם אחד מהם יהיה במציאות.

שאם אין האחד, אלא אם כן שיקדם לו האחר,

וכל אחד יש לו דין קדימה על חבירו,

נמצא, שאי אפשר שימצא המאוחר בלא הקודם, ושניהם מאוחרים,

נמצא, ששניהם אינם נמצאים.

ועוד, שוודאי שיש לדרך ארץ קדימה זמנית על התורה¹⁹."

¹⁶ ויקרא, כג' - יא'.

¹⁷ מאמרו של סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי זיע"א, בספרו "שרי לב" עה"ת - בפרשת "ויקרא".

¹⁸ פ"ג מי"ז.

¹⁹ וכמו שכתב במשנה ב' - פרק ב'.

עוד מצינו בביאור משנה זו, לפירושו של בעל ה"תפארת ישראל" זיע"א:
שהתורה הקדושה, היא, המצוות ש-"בין אדם למקום",
ומאידך, המושג "דרך ארץ", הוא, המצוות ש-"בין אדם לחבירו".
והאפיקורוס, לא זו בלבד, שמצוות התורה הקדושה, אינם מתקיימים אצלו,
אלא, אף ענייני ה-"דרך ארץ", והיינו המצוות של "בין אדם לחבירו", אינם
מתקיימים אצלו בשלימות.
וכמו כן, מי שאינו מקיים את ה-"דרך ארץ", והיינו המצוות של "בין אדם
לחבירו",
אף מצוות התורה הקדושה, והיינו המצוות של "בין אדם למקום", אינם נעשים
אצלו בשלימות, וכל בחינתם הוא "צביעות".

ומדבריהם הקדושים, מבואר:

שבוודאי ש"דרך ארץ" הוא הקודם לכל, וזאת מחמת שההקדמה וההכנה לתורה
הקדושה, הוא עניין "דרך ארץ",
וכמאמרם ז"ל²⁰, "עשרים וששה דורות, קדמה דרך ארץ את התורה".

ד. ברם, יש לבאר בזה, שישנם ב' בחינות של "דרך ארץ":

א. "דרך ארץ", שהוא הכנה לקבלת ה"תורה הקדושה",

והוא, בדברים הפשוטים לכל,

וכגון -

הכרת טובה והכרת תודה, למיטיב עמנו,

בקשת סליחה ומחילה, ממי שפגענו בו,

ריחוק מן הגניבה והגזילה, לצורך תיקון מידותינו, ולצורך תיקון העולם.

ב. "דרך ארץ", שהוא במעלה עליונה יותר, וגדולה יותר,

²⁰ ויקרא רבה, פרשה ט', ג'.

והיינו, מידות של "דרך ארץ", המתגלות ובאות אל האדם, אך ורק לאחר שהוא מתנגע בדברי התורה הקדושה,

וכגון -

א. מה שנצטווה משה רע"ה, לנהוג בכבוד רב עם פרעה הרשע, למרות היותו צר ומשטין לעם ישראל²¹,

ב. מה שנהג משה רע"ה, בהכאת היאור במכות "דם - צפרדע", ובהכאת העפר במכת "שחין",

שהוא עצמו לא פעל את הכאתם, אלא, אהרון הכהן ע"ה^{22 23}.

---

²¹ שכן, על מאמר הכתוב (שמות, ו' - יג'):

"וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן, וַיֹּצִיאוּם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם, לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם,"

כתב רש"י הקדוש:

" ואל פרעה מלך מצרים - צום עליו, לחלוק לו כבוד בדבריהם."

²² שכן, על מאמר הכתוב (שמות, ז' - יט):

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, אָמַר אֶל אַהֲרֹן, קַח מִטָּף וְנָטָה יָדְךָ עַל מִימֵי מִצְרַיִם, עַל נְהַרְתָּם, עַל יַאֲרֵיקָם, וְעַל אֲגָמֵיקָם, וְעַל כָּל מְקוֹה מִימֵיקָם, וַיְהִי דָם, וְהָיָה דָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְעֵצִים וּבְאֲבָנִים,"

כתב רש"י הקדוש:

" אמר אל אהרן - לפי שהגין היאור על משה, כשנשלך לתוכו,

לפיכך, לא לקה על ידו, לא בדם ולא בצפרדעים,

ולקה על ידי אהרן."

²³ שכן, על מאמר הכתוב (שמות, ח' - יב):

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, אָמַר אֶל אַהֲרֹן, נָטָה אֶת מִטָּף, וְהָיָה לְכֶנֶם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם,"

כתב רש"י הקדוש:

" אמר אל אהרן - לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה,

לפי שהגין עליו, כשהרג את המצרי, ויטמנהו בחול,

ולקה על ידי אהרן."

ג. מה שנצטוו עם ישראל, לא לנהוג בתיעוב באומה המצרית, למרות היותם מצירים להם²⁴.

והנה, כאשר נעיין בדברי רבותינו ז"ל, נבין אל נכון, שאותם ה-ב' מהלכים שיש בבחינת "דרך ארץ", כבר רמוזים ומבוארים בתוך דבריהם הקדושים:
דהנה, כאשר הורונו רבותינו ז"ל, הנהגות של "דרך ארץ", שהם ברורים ונהירים לו לאדם,

הם הזכירו אותם, בלשון "דרך ארץ" בלבד,

וכגון -

א. "השותה כוסו בבת אחת - הרי זה גרגרן, שנים - דרך ארץ, שלשה - מגסי הרוח"²⁵.

ב. "דרך ארץ, תלמיד טוען פנס, ומהלך לפני הרב"²⁶.

ברם, כאשר התורה הקדושה, חידשה בעבורינו ענייני "דרך ארץ", שאינם ברורים ונהירים לנו מדעתנו,

היא אמרה זאת, בלשון "לימדה התורה דרך ארץ",

וכגון -

א. "לימדה תורה דרך ארץ, שלא יאמר אדם דבר לחבירו,

²⁴ שכן, על מאמר הכתוב (דברים, כג' - ח'):

"לא תתעב אדמי כי אחיך הוא, לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו",

כתב רש"י הקדוש:

"לא תתעב מצרי - מכל וכל,

אף על פי, שזרקו זכורכם ליאור,

מה טעם?

שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק".

²⁵ פסחים, פו' ע"ב.

²⁶ "ילקוט שמעוני", (פרשת "בשלח", רמז רכו').

אלא, אם כן, קוראהו"²⁷.

ב. "לימדה תורה דרך ארץ, שכשיהא אדם עושה מצווה, יהא עושה אותה בלב שמח"²⁸.

ומבואר אם כן:

שהחלק המעולה ביותר של מידת "דרך ארץ", מתקיים אצל האדם, אך ורק מכוח התורה הקדושה,

שכן, רבותינו ז"ל, שְׁהִשְׁפִּילוּ לְהַבִּין אֶת דְּבַר הַבּוֹרָא ית"ש כרצונו, אף הִשְׁפִּילוּ לְהַבִּין בְּעוֹמֵק דַּעְתָּם - אלו מידות רוצה הבורא ית"ש שְׁיִסְגַּל הָאָדָם לַעֲצוּמוֹ.

וממילא, הם זכו להבין עוד:

שישנם פעמים, שמכוח מידת ה-"דרך ארץ",

צריך האדם "להפסיד" את עלייתו הרוחנית, כ"חלק" מעניין זה.

והיינו:

שאף על פי, "שהאדם לא נברא, אלא, להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו,

שזהו התענוג האמיתי, והעידון הגדול, מכל העידונים שיכולים להימצא"²⁹,

מכל מקום, פעמים, ש"חלק" ממידת ה-"דרך ארץ", הבאה על ידי עמלה של תורה,

מחייב את האדם "להפסיד" את עלייתו הרוחנית.

וכגון, מה שמצינו אצל משה רע"ה³⁰, "וַיֵּאמֶר, אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָנָיו, כִּי יָרָא מֵהַבַּיִט אֶל הָאֱלֹהִים",

דהנה, דרשו בזה רבותינו ז"ל³¹:

²⁷ יומא, ד' ע"ב.

²⁸ ויקרא רבה, פרשה לד', ח'.

²⁹ "מסילת ישרים", (פרק א' - בביאור כלל חובת האדם בעולמו).

³⁰ שמות, ג' - ו'.

" וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָּנָיו - אָמַר, אֱלֹהֵי אָבִי עֹמֵד כְּאֵן, וְאֵינִי מִסְתִּיר פָּנָי?!".
ואף על פי, שבהסתרתו זו, כביכול "הפסיד" משה רע"ה מדרגות עליונות ונעלות,
וכפי שדרשו בזה רבותינו ז"ל³² :
"לא יפה עשה משה כשהסתיר פָּנָיו, שְׁאֵלֹוֹלֵי לֹא הִסְתִּיר פָּנָיו, גְּלָה לֹו הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה - מֵה לְמַעַלָּה וּמֵה לְמַטָּה, וּמֵה שְׁהִיָּה וּמֵה שְׁעֵתִיד לְהִיּוֹת.
וּבִסּוּף בְּקֵשׁ לְרֵאוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר³³, 'הֲרֵאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדְךָ',
אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה -
אֲנִי בָּאתִי לְהֵרֵאוֹת לְךָ, וְהִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ,
עֲכָשׂוּ אֲנִי אוֹמֵר לְךָ³⁴, 'כִּי לֹא יֵרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי',
כְּשֶׁבִקְשָׁתִי, לֹא בִקְשָׁתִי".
ומכל מקום, כבר לימדונו רבותינו ז"ל בזה³⁵, שמחמת שמושה רע"ה הגיע לתכלית
מידת "דרך ארץ", הבאה מחמת עמלה של תורה,
במעשה נשגב זה, הוא לא הפסיד מאומה :
"אף על פי כן, הִרְאָה לוֹ.
בְּשֹׁכֵר וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָּנָיו³⁶, 'וְדַבֵּר ה' אֶל מִשָּׁה, פָּנִים אֶל פָּנִים'³⁷,
וּבְשֹׁכֵר 'כִּי יֵרָא'³⁸, 'וַיִּירָאוּ מִנֹּשֶׁת אֱלֹוֹ'³⁹,

³¹ שמות רבה, פרשה ג', א'.

³² שם.

³³ שמות, לג' - יח'.

³⁴ שמות, לג' - כ'.

³⁵ שמות רבה, פרשה ג', א'.

³⁶ שמות, ג' - ו'.

"וַיֹּאמֶר אֲנִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָּנָיו, כִּי יֵרָא מֵהַבֵּיט אֶל
הָאֱלֹהִים".

³⁷ שמות, לג' - יא'.

וּבְשֹׁכֵר מִהַבֵּיט' ⁴⁰, 'וּתְמַנֵּת ה' יַבֵּיט' ⁴¹ ...
יָפָה עָשָׂה שְׁהִסְתִּיר פָּנָיו,
אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא -
אֲנִי בָאתִי לְהַרְאוֹת לְךָ פָּנִים, וְחֻלְקֶת לִי כְבוֹד וְהִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ,
חִיפֶיךָ, שְׂאֵתָה עֲתִיד לְהִיּוֹת אֶצְלִי בְּהַר אֲרָבָעִים יוֹם וְאֲרָבָעִים לַיְלָה, לֹא לֶאֱכֹל וְלֹא
לְשִׁתּוֹת, וְאֵתָה עֲתִיד לְהִנּוֹת מִזֵּיו הַשְּׂכִינָה,
שְׂנַאֲמַר ⁴², 'וּמִשָּׁה לֹא יָדַע פִּי קֶרֶן עוֹר פָּנָיו'."
ה. אמרו רבותינו ז"ל ⁴³ :
"אמר ר' יוחנן, לבן של ראשונים - כפתחו של אולם ⁴⁴,
ושל אחרונים - כפתחו של היכל ⁴⁵,

³⁸ שמות, ג' - ו':

"ויאמר אנכי אלהי אביר, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, ויסתר משה פניו, כי ירא מהביט אל האלהים".

³⁹ שמות, לד' - ל'.

⁴⁰ שמות, ג' - ו':

"ויאמר אנכי אלהי אביר, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, ויסתר משה פניו, כי ירא מהביט אל האלהים".

⁴¹ במדבר, יב' - ח'.

⁴² שמות, לד' - כט'.

⁴³ עירובין, נג' ע"א.

⁴⁴ היינו:

האולם של בית המקדש, שלפני ההיכל, שהיה רחב עשרים אמה.

⁴⁵ היינו:

ההיכל של בית המקדש, שהיה רחב רק עשר אמות,

כלומר, שהם קטנים מהם בחכמה ביחס הזה.

ואנו - כמלא נקב מחט סדקית⁴⁶ ,”

וביאר שם רבותינו ז"ל, מי הם אותם הראשונים והאחרונים :

”ראשונים, רבי עקיבא,

אחרונים, רבי אלעזר בן שמוע.

איכא דאמרי -

ראשונים, רבי אלעזר בן שמוע,

אחרונים, רבי אושעיא בריבי.

ואנו כמלא נקב מחט סידקית -

אמר אביי, ואנן כי סיכתא בגודא לגמרא⁴⁷ ,

אמר רבא, ואנן כי אצבעתא בקירא לסברא⁴⁸ ,

אמר רב אשי, אנן כי אצבעתא בבירא לשכחה^{49 50} .”

---

⁴⁶ היינו:

מחט שתופרים בה סדקי בגדים, שהנקב שלה דק ביותר.

⁴⁷ היינו:

כאותו היתד, שנועצין אותו בחור קטן שבקיר, שבקושי הוא נכנס,

כך אנחנו לגמרא, שרק מעט ממה שאנחנו שומעים אנו מבינים, וגם זה בקושי.

⁴⁸ היינו:

כמו אצבע, שנותנים בתוך שעווה קשה, שאינה יכולה להיכנס בתוכה, אלא נדבקת אליה מעט,

כך אנחנו מתקשים בסברא.

⁴⁹ היינו:

כמו שהאצבע נכנסת בקלות לתוך פי הבור, כך אנחנו מהירים לשכוח.

⁵⁰ רבינו חננאל גורס:

"בביזרא",

דהיינו זרעונים.

והנה, מצינו במסכת שבת ⁵¹ :

"אמר ר' זירא, אמר רבא בר זימונא, **אם ראשונים בני מלאכים, אנו בני אנשים,**

ואם ראשונים בני אנשים, אנו כחמורים,

ולא כחמורו של ר' חנינא בן דוסא ⁵², ושל רבי פנחס בן יאיר ⁵³, אלא כשאר
חמורים".

ולפי זה, יש להתבונן :

היאך אפשר ללמוד ולקבל מן "הרב הדומה למלאך",

והלא, יש מרחק כל כך עצום בין התלמיד לרבו.

כך הקשה מו"ר מרנא רבי חיים ליב הלוי שמואלביץ זיע"א ⁵⁴.

שהתוחב את אצבעו בחרדל וכדומה, נוצר שם כעין גומא,

וכשמסירה, חוזרת ומתמלאת הגומא מיד.

כך אנחנו, כאשר אנחנו מסיימים מסכת ומתחילים אחרת, מיד שוכחים את הראשונה.

⁵¹ קיב' ע"ב.

⁵² רש"י על המקום, ציין למעשה המובא במסכת תענית (כד' ע"א), גבי רבי יוסי דמן יוקרת, וכדלהלן:

"הויה ליה ההוא חמרא, כדהוה אגרי לה כל יומא - לאורתא הוה משדרי לה אגרה אגבה, ואתי לבי מרה.

ואי טפו לה או בצרי לה, לא אתיא.

יומא חד, אינשו זוגא דסנדלי עליה, ולא אזלה, עד דשקלונה מינה - והדר אזלה".

⁵³ בחולין (ז' ע"א) מצינו:

"רבי פנחס בן יאיר ... אקלע להווא אושפיזא,

רמו ליה שערי לחמריה, לא אכל,

חבטינהו, לא אכל,

נקרינהו, לא אכל.

אמר להו, דלמא לא מעשרן,

עשרינהו, ואכל.

אמר, ענייה זו הולכת לעשות רצון קונה, ואתם מאכילין אותה טבלים".

ובכדי לחדד את קושייתנו, נביא בזה עוד ב' עניינים, וכדלהלן:

א. כתב ⁵⁵ בספר "הקנה":

"החכם המחכים לתלמידו, אינו יכול להלביש חֲכָמָתוֹ בדיבורו - רק שמינית.

והתלמיד, אינו משכיל בְּחֲכָמָתוֹ -

כי אם שמינית ממה ששמע.

אם כן, יושג לתלמיד חכם, שמינית שבשמינית".

ב. כתב ⁵⁶ מרנא ה"חתם סופר" זיע"א:

"התלמיד לא מצליח להגיע לתכלית הגבוהה, עד שיפרד מרבו,

כמו שיצחק לא קיבל גילוי שכינה, עד שנפטר אברהם אבינו,

וליעקב, התגלתה השכינה, רק עד שיצא מבאר שבע".

באופן, שהקושיא עולה וזועקת, היאך יכול התלמיד לקבל מרבו, כשהוא רחוק ממנו עד למאוד?

ו. ובביאורו הראשון, ביאר בזה רבינו זיע"א, כדלהלן.

דהנה, מצינו במסכת מגילה ⁵⁷:

"רב הונא, הוה אסר ריתא ⁵⁸, וקאי קמיה דרב.

---

⁵⁴ בספרו הקדוש "שיחות מוסר", מאמר מא', עמ' קעא' - ז'.

⁵⁵ מיוחס לרבי נחוניא בן הקנה זיע"א.

⁵⁶ דרשות ה"חתם סופר", דרוש ל-ח' טבת, בהערה,

בשם "מקובלני ממורי הגאון" -

הוא הגה"ק רבי נתן אדלר זיע"א.

⁵⁷ כז' ע"ב.

⁵⁸ היינו:

שהיה חגור במין גמי על גופו.

אמר ליה, מאי האי?

אמר ליה, לא הוה לי קידושא, ומשכנתיה להמיינאי, ואתאי ביה קידושא.

אמר ליה, יהא רעוא, דתיטום בשיראי.

כי איכלל רבה בריה -

רב הונא, איניש גוצא הוה, גנא אפוריא⁵⁹,

אתיין בנתיה וכלתיה, שלחן ושדיין מנייהו עליה, עד דאיטום בשיראי⁶⁰.

שמע רב, ואיקפד -

אמר, מאי טעמא לא אמרת לי כי ברכתך, וכן למר⁶¹."

וכתב בזה⁶² ב"הגהות הב"ח":

"דאף על גב, דלרב הונא לא היה שום רווח מהא דשדיין עליה מנייהו,

---

והנה, במסכת תענית (כ' ע"ב) איתא:

שרב הונא היה עשיר מופלג.

וכתב בזה מרנא בעל "חזון אי"ש" (בהוספות, בסוף סדר טהרות):

שאפשר, שהיה זה לאחר שהעשיר מחמת ברכתו של רב.

ומה שזכה שנתקיים בו "דאיטום בשיראי", הוא רק רמז, שנגזר עליו שתתקיים בו ברכתו של רב.

⁵⁹ היינו:

שהיה ישן על המיטה.

⁶⁰ היינו:

שמתוך שרב הונא היה גוץ, הן לא ראו שהוא שוכב על המטה,

ואז פשטו והשליכו את בגדיהן עליו, עד שנתכסה בבגדי המשי שעליהן.

⁶¹ היינו:

שאף אתה תהיה מבורך בכך,

שכן, אולי היתה אותה השעה שברכתך עת רצון, והיתה הברכה מתקיימת אף בי.

⁶² להגה"ק רבינו יואל סירקיש זיע"א.

שמא היתה עת רצון, ובדידיה היה מתקיים, שהיה מגיע לעושר גדול".

ומתבאר מהמעשה הלזה:

שהאדם שזוכה להגיע לידי השפעה, וסייעתא דשמיא,

הרי הוא נעשה "בעלים", על אותה "סייעתא דשמיא",

והרי הוא יכול להשפיע את אותה "השפעה", לכל סובביו.

ומשום כך, הקפיד רב מדוע לא אמר לו רב הונא "וכן למר":

שכן, באותה העת, היה רב הונא "בעלים" על אותו כוח ההשפעה.

ולפיכך, נוכל להבין, היאך יכול התלמיד ללמוד מן "הרב הדומה למלאך":

שכן, על אף ירידת הדורות, יש לרב "המלאך", כוח "להשפיע את השפעתו" אף

לתלמידו,

כי הוא הוא ה"בעלים" על אותה ברכה, והוא הוא ה"בעלים" על אותה השפעה.

וכעין יסוד זה, מצאתי בסייעתא דשמיא, בדברי רש"י הקדוש⁶³, וכפי שכתב

וז"ל:

"אם רבו מסביר לו פנים, הוא מחכים,

ואם לאו, אינו מחכים מרבו".

והיינו:

שבפניו של הרב, יש כוח השפעה על התלמיד,

שיכול הרב, להשפיע על ידי פניו, על השגות החכמה - של תלמידו.

ז. ובביאורו השני, ביאר בזה רבינו זיע"א, כדלהלן.

דהנה, בספר ישעיה⁶⁴, מתאר הנביא את מעלותיו של מלך המשיח:

⁶³ מסכת יבמות, קי"ז ע"א, ד"ה "ל"א".

⁶⁴ י"א, א' - ה'.

"וְיִצְאָ חֶטֶר מִגִּזְעַ יֶשְׁעִי, וְנִצָּר מִשְׁרָשְׁעֵי יִפְרָה. וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה, רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה, רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה. וְהִרְיָחוּ בְיִרְאַת יְהוָה, וְלֹא לְמִרְאָה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט, וְלֹא לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ. וְשִׁפְט בְּצִדָּק דְּלִים, וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעֵנְוֵי אֲרָץ, וְהִכָּה אֲרָץ בְּשִׁבְט פִּיּוֹ, וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו יָמִית רָשָׁע. וְהָיָה צִדָּק אֲזוּר מְתַנָּיו, וְהֶאֱמוּנָה אֲזוּר חֲלָצִיו".

והנה, עניין זה, של "וְהִרְיָחוּ בְיִרְאַת יְהוָה":

הוא, שלמלך המשיח, יהיה חוש ריח, שעל ידו יוכל לדעת היכן האמת מצויה.

והנה, בגודל מעלתו של רבי אלעזר בן פדת, מצינו במסכת נדה ⁶⁵ :

"ואמאי קרו ליה מרא דארעא דישראל?

דההיא אתתא, דאיתתא דמא לקמיה דרבי אלעזר ⁶⁶,

הוה יתיב רבי אמי קמיה, ארחיה ⁶⁷,

אמר לה, האי דם חימוד הוא ^{68 69}.

⁶⁵ כ' ע"ב.

⁶⁶ היינו:

שהיתה אשה אחת, שבאה להראות לרבי אלעזר בן פדת מראה ממראות הדמים, בכדי לדעת האם היא טהורה לבעלה, או שמא היא אסורה עליו.

⁶⁷ היינו:

שרבי אמי, היה יושב באותה השעה לפני רבי אלעזר בן פדת,

ורבי אלעזר בן פדת, לקח את אותו המראה, והריחו.

⁶⁸ היינו:

שבכוח הריח, ידע רבי אלעזר בן פדת, להכריע, שאותו הדם, הינו דם חימוד.

⁶⁹ התוספות, הרא"ש, והרשב"א, הוכיחו מכאן:

שדם חימוד, הינו דם טמא,

וכמו שמצינו בגמרא להלן (סו' ע"א) -

שאשה שתבעוה להינשא אסורה, מחמת החשש שראתה דם חימוד, עקב הבקשה להינשא.

בתר דנפקה, אטפל לה רבי אמי ⁷⁰,

אמרה ליה, בעלי היה בדרך וחמדתי ⁷¹.

קרי עליה ^{72 73}, 'סוד הי ליראיו'."

ולפיכך, הם פירשו:

שרבי אלעזר בן פדת, שאמר שהדם דם חימוד הוא, לא התכווין לטהרו מחמת הבחנה זו,

אלא, רק הראה להם את גודל בקיאותו, אפילו שאין בכך שום נפקא מינא לדינא.

ברם, דעת הר"ן בזה:

שדם חימוד, טהור,

משום שלא היה רבי אלעזר בן פדת, מורה על הדם שהוא דם חימוד, כאשר אין בכך נפקא מינא לדינא.

ועוד:

שאם הדם הינו דם טמא, מפני מה טרח רבי אמי, לברר האם הדבר אמת.

ומה שלהלן (סו' ע"א), אסרה הגמרא את האשה שתבעוה להינשא מחמת חשש דם חימוד:

שכן, מצוי הוא הדבר, שהתעוררות המקור להוציא דם חימוד, תגרום להוצאת דמים נוספים,

ולפיכך, טימאווה מחמת חשש דם נדה אחר שיצא עם דם החימוד,

ורק רבי אלעזר בן פדת, שידע להבחין בריח הדם שאין בו תערובת דמים אחרים, וכולו דם חימוד, יכול

היה לטהרה לבעלה.

ובביאור שיטת הר"ן, כתב הגה"ק רבי שלמה הכהן זיע"א מוילנא (בספרו "חשק שלמה"):

שטעם הדבר, שדם חימוד הוא טהור, מחמת שמקורו הוא מן העלייה, ולא מן המקור.

⁷⁰ היינו:

שלאחר שיצאה אותה האשה מביתו של רבי אלעזר בן פדת, נטפל עליה רבי אמי, לברר אצלה, האם באמת חימדה לבעלה.

⁷¹ היינו:

שהשיבה אותה האשה לרבי אמי, שאכן אמת הדבר כדברי רבי אלעזר בן פדת, ומחמת שהיה בעלה צריך לשוב אל ביתו היא חימדה לו.

⁷² היינו:

רבי אמי, על רבי אלעזר בן פדת.

והנה, מעשה זה, כמוהו כעניין "מורח ודאין",
שעל ידי חוש הריח, יכול היה רבי אלעזר בן פדת, לטמאות ולטהר אשה לבעלה.
והוא גם כן עניין "רב ותלמיד":
שכאשר מנסה התלמיד לחשוב / להריח, מה היה רבו עושה בשעה שכזו, ובעניין
שכזה,
אזי, גם כאשר המרחק ביניהם גדול ועצום, הוא יכול ללמוד ולינוק מתורתו של
רבו.
ומעין יסוד זה, ובתוספת דבר סגולי בעניין, מצאתי בסייעתא דשמיא, בספר
הקדוש⁷⁴ "מגיד תעלומה":
שכאשר לוקח התלמיד בשכלו, כל מה שיכול ללמוד מרבו, וחוקק את הדברים
בזכרונו,
הרי הדבר אצלו כגרעין, שבמשך הזמן, יצמח ויגדל.

ח. במסכת תענית⁷⁵, לְמַדְנּוּ רַבִּי יוֹחָנָן:
"ג' מפתחות, בידו של הקדוש ברוך הוא, שלא נמסרו ביד שליח.
ואלו הן -
מפתח של גשמים, ומפתח של חיה⁷⁶, ומפתח של תחיית המתים ...

⁷³ תהילים, כה' - יד'.

⁷⁴ לבעל ה"בני יששכר", הגה"ק רבי צבי אלימלך שפירא זיע"א מדינוב.

ברכות, ו' ע"א.

⁷⁵ ב' ע"א.

⁷⁶ ב- "שיטה לבעל הצרורות" (תלמידו של רבינו פרץ והרשב"א) ביאר בזה:

שהילדת נקראת חיה, על שם הכתוב (שמות, א' - יט'), "כִּי חַיֹּת הֵנָּה".

ועוד, מפני שאמרו רבותינו ז"ל (שבת, לב' ע"א):

"על שלוש עבירות, נשים מתות, בשעת לידתן",

מפתח של חיה, מנין?

דכתיב ⁷⁷, 'וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת רִחְמָהּ'."

ומעתה, הדבר צריך ביאור:

מפני מה, נטמאת היולדת בטומאת הנדה,

והלא, מפתח של חיה, נמצא בידיו של הבורא ית"ש,

ולאחר שהבורא ית"ש נתן לה פרי בטן, אותה האשה, היתה אמורה להיות טהורה,

שכן, רחמה, נעשה מקום משכן לקדושה?

והנה, בקושיא זו, נתקשה הגה"ק מקאצק זיע"א, וכפי שהביא נכדו - בספרו הקדוש ⁷⁸ "שם משמואל":

"הלוא, מפתח של חיה הוא ביד הקדוש ברוך הוא,

והיתכן, שתימשך מזה טומאה?"

ובביאור קושייתו, הביא בספר הקדוש "שם משמואל", משם אביו - הגה"ק בעל "אבני נזר" זיע"א:

שהוא כעין הטעם שכתב ה"זוהר הקדוש" - לגבי טומאת מת,

שכוחות הטומאה, משתוקקין לדבוק במקום שהיתה בו קדושה ⁷⁹,

לפיכך, מי שניצלה בשעת לידתה מן המיתה, נקראת חיה,

מחמת, שאותה אשה לא נכשלה באותם ג' הדברים, ועל כך נשאה בחיים.

⁷⁷ בראשית, ל' - כב'.

⁷⁸ פרשת "תזריע", תז"מ - תרעד'.

⁷⁹ לצורך ביאור העניין, נבאר כך:

א. כוחות הרע שבבריאה, נקראו בשם קליפות,

משום היותם חיצוניים ומשניים בחשיבותם, בעת הבריאה.

שכן, כשם שהנוטע אילן, עושה זאת לצורך אכילת הפרי, ואילו הקליפות אינן בראש מעיניו,

והיינו :

היות ובאדם שוֹרָה עניין א-לוקי, שהוא קיום התורה והמצוות, והתעלות בקדושה ובטהרה,

משתוקקים החיצונים להידבק בו, ולכך נטמאת האשה בטומאה החמורה.

וביאור העניין, הוא :

שמכיוון שבכל מקום שהיה חיים - יש קדושה, וכשנתחסרו החיים - נתחסרה הקדושה,

אותם הקליפות, באים למקום הטומאה, בכדי לינק משאריות הקדושה שנשארו שם,

כי בכל מקום של קדושה, נשאר "רשימו".

כך כוחות הטומאה והרוע שבבריאה, אינם בראש סולם העדיפויות של תכלית הבריאה.

ב. תפקידם של הקליפות, לנסות ולהרחיק את האדם משמירת התורה, ומקיום רצון ה' יתברך.

ג. בשעה שכוחות אלו מצליחים להחטיא את האדם, ניתנת להם האפשרות להתלבש על האדם כקליפה, ולחצוץ במידה מסוימת בינו לבין אור השכינה הקדושה.

ד. אומנם, הקליפה חוצצת בין הפרי לבין האור, אך היא גם שומרת עליו מפני נזקי טבע,

שכן, לולא הקליפה, היה הפרי נפסד לחלוטין בנפילתו לארץ.

ואם כן, רק בזכות קיומם של כוחות אלו, נשמר האדם מן החטאים, ומתחזק בכל עת לשוב ולהידבק בהשם יתברך.

ה. קליפות אלו, אינן ניזונות מעצמן, ואינן יכולות לפרנס את עצמן כדי מחייתן,

וכל קיומן, הוא, אך ורק על ידי "יניקה" מכוחות הקדושה, של האדם אותו הן החטיאו.

ו. "החיצונים", או בשמם השני "הקליפות", זה לעומת זה עשה אלוקים,

וכמו שיש בכוחות הקדושה עשר ספירות ופרצופים, כך יש בכוחות הטומאה ספירות ופרצופים,

ויניקתם, הינה רק מהקדושה.

ז. עוד יניקת הקליפה ואחיזתה בקדושה, היא כמו ענף שרוצה לינוק על ידי אחיזתו,

כך קליפה, מתאחדת במקום חיסרון של קדושה, שהחיסרון הוא הצינור שלה, שדרכו היא יונקת כוח וחיות, לפי מידת החיסרון של הקדושה.

כן הוא גם כן, אצל היולדת -
שמכיוון שבמקום הרחם - יש קדושה, וכשנתרוקן הרחם - נתחסרה הקדושה,
באים החיצוניים לשלוט שם, בכדי לינוק משאריות הקדושה שנשארו שם.
ומעתה, כתב רבינו זיע"א:
שהיות וביד האדם להיטמאות בזוהמת החטא,
ממילא, כאשר הוא עושה כך, נשללת ממנו מעלתו ותפארתו, עד שנעשה לפחות
שבפחותי הבריאה,
וזאת, מחמת שהחיצוניים תאבים להפריע לו בעבודתו,
וכל רצונם, הוא, לנתקו ממקור חיותו.
ט. כתב⁸⁰ אדמו"ר הגרא"א דסלר זיע"א:
"תכלית כל דבר, היא להיות כלי לקדושה.
וכשאדם משתמש בו לתכליתו, הרי הדבר ההוא מתעלה ומתקדש,
וכשאינו מגיע לתכליתו, טומאה מתפשטת עליו.
ככל אשר הקדושה גבוהה יותר, הטומאה גרועה יותר.
המת, הוא אבי אבות הטומאה,
מפני שתכלית גוף האדם, היא המעולה ביותר, להיות מרכבה לנשמה הקדושה, וזו
נתבטלה במיתתו,
ומעין זה, גם טומאת הנדה.
ישראל, בגלות, כיוון שאין זו תכליתם, הם בבחינת טומאה,
וכן מצאנו, שבגלות מצרים, הגיעו ל-מט' שערי טומאה.
הזמן שבין יציאת מצרים, לבואם אל מדבר סיני בחודש השלישי⁸¹, היה זמן
ההכנה למתן תורה.

⁸⁰ בספרו הקדוש "מכתב מאלהיו", חלק ד', עמודים 123-124.

וכבר כתב המהר"ל ז"ל⁸², שתקופה זאת, היא כנגד שלושה חודשים של הבחנה שמצריכים לגיורת, וכן, כנגד שלושת החודשים, שהוצרכה רות להמתין עד שנישאה לבועז. ועיין מה שכתבנו במקום אחר⁸³, על הדמיון בין ספירת העומר שציוותה תורה בשבועות אלו, לספירת שבעה נקיים של הזבה. והנה, הרי"ש אלקבץ ז"ל, בספרו 'ברית הלוי', הקשה - מדוע מתו תלמידי רבי עקיבא דווקא בימי הספירה⁸⁴? הלא, חטאם 'שלא נהגו כבוד זה בזה', נמשך זמן רב קודם לכן?! וביאר הוא ז"ל - שכל רב הלומד עם תלמידים, משפיע להם מנשמתו, היינו, מעצם מהותו הרוחנית, ואם התלמידים מתאחדים כראוי, אז השפעתו באה לתכליתה, כי רק בהצטרפות כולם יחד, השפעתו מאירה בהם בכללותה. ידוע, שכל תלמיד, נוטל רק ניצוץ אחד מהשפעת רבו, היינו, אותו ניצוץ, השייך למהות נשמת התלמיד, וממילא, רק בהתכללותם יחד, נשלמה השפעתו, אבל, אם התלמידים מתפרדים זה מזה בהתנהגותם, מאבדים הם את השפעת רבם, ונשארה ההשפעה ערירית, מבלי בוא אל תכליתה, וזה מצב מסוכן, כמו שנתבאר לעיל.

⁸¹ שמות, יט' - א'.

⁸² בספרו הקדוש "תפארת ישראל", פרק כה'.

⁸³ "מכתב מאלהו", חלק ב', עמוד 24.

⁸⁴ יבמות, סב' ע"ב.

והנה, תלמידי רבי עקיבא, עם כל גדלותם, 'לא נהגו כבוד זה בזה כראוי',
ועל ידי זה, נתפרדו זה מזה,
וממילא, לא נתנו להשפעת רבי עקיבא רבם, לבוא אל תכליתה.
וכשהגיעו ימי הספירה, שבהם מתנוצצים האורות של ההכנה למתן תורה,
נסתכנו ומתו,
כי מי שרואה אור הקדושה מתנוצץ, ואינו מתאמץ לזכות בו ולהתעלות על ידו,
אלא דוחהו, ונשאר בקטנותו,
בוודאי, זה קטרוג גדול, המביא את האדם לידי סכנה".

ל. זאת תורת העול"ה:

- א. ימי ספירת העומר, הינם ימים המסוגלים להשתעבדות ולהכנעה, אל הבורא ית"ש.
- ב. מצוות "בין אדם למקום" ו"בין אדם לחבירו", הינם דבוקים וחבוקים זה בזה,
ואי אפשר להגיע לידי השגות התורה הקדושה, כאשר מפרידים ביניהם.
- ג. השפעת הרב על תלמידו, נעשית על ידי כוח ההשפעה ועל ידי מיצוי יכולותיו של התלמיד בזיהוי מחשבתו של רבו.
- ד. כאשר האדם מתרחק מן הקדושה, הוא מביא על עצמו את כל ה"קליפות" והמזיקים, הרוצים לינוק מן ה"רשימו" של הקדושה.
- ה. ממילא אם כן, כאשר התלמיד מקבל את השפעת רבו, ואינו משתפה עם זולתו,
הוא מביא את אותם ה"קליפות" והמזיקים, לינוק מן ה"רשימו" של הקדושה שהיתה בו.
- ו. לא זו בלבד, אלא, שכאשר התלמיד גורם להבאת ה"קליפות" והמזיקים אליו,
הרי הוא מביא על עצמו, סכנת מיתה, ח"ו.

ז. ומעתה, נשכיל ונבין :

שימים קדושים ונעלים אלו, מביאים עמהם הבטחה וסכנה כאחד.
הבטחה לחיים נצחיים, כאשר נקיים את מצוותיו יתברך בשלימות הגמור,
והיינו, כאשר נחבר את מצוות "בין אדם למקום" ו"בין אדם לחבירו", לחטיבה
אחת.

וסכנה למיתה רוחנית וגשמית, כאשר נחלק את אותם המצוות ל-ב' חלקים.
יתן הבורא ית"ש, שנזכה להשכיל ולהבין את תכליתם של הימים הקדושים הללו,
וליישם להלכה ולמעשה,

ובזה נזכה לחיים נצחיים, כרצונו יתברך. אמן.

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

הרב שלמה בן שמחה

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

אמירה בת נעמי

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה